

ANALÝZA LEGISLATÍVNYCH VÝCHODÍSK REFORMY ŠKOLSTVA PO ROKU 2008 V PODMIENKACH STREDNEJ ŠKOLY

Martin DROŠČÁK

Anotácia: Štúdia sa zaoberá obsahovou analýzou reformného procesu školstva na Slovensku so zameraním sa na reformu stredných škôl. Venuje sa hlavným prvkom uskutočnej reformy od roku 2008 po dnešok. Hlbšie sa zaoberá tzv. Školským zákonom, ďalej Zákon o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a v menšej miere tiež obsahom Štátnych vzdelávacích programov.

Kľúčové slová: reforma školstva, sekundárne vzdelávanie, Slovenská republika, legislatíva, analýza edukačného systému

ÚVOD

Základnou úlohou školy je pripraviť žiaka na ďalšie štúdium a na praktický život. Hoci u nás za posledné mesiace (ale najmä roky, keďže posledná výrazná zmena súvisí so Zákonom č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní) žijeme reformou školstva, nie je to tak len v našej krajine. Reformami školstva žijú prakticky všetky štáty sveta. Podstatou tejto skutočnosti je, že v posledných rokoch 20. storočia začali klásť zvýšené nároky na vzdelanie v súvislosti s ďalším výrazným rozvojom vedy, techniky a výrobných technológií vôbec.

Pri slove reforma (reformatio – obnovenie, úprava, náprava) sa v literatúre z pedagogiky (Kolář a kol., 2012) uvádza význam v zmysle *radikálnej zmeny určitého systému, inštitúcie, organizácie; reforma školstva, školskej sústavy, reforma obsahu vzdelávania uskutočnená na základe zhodnotenia nedostatočnosti*

doterajšieho stavu a na základe prepracovaného, premysleného projektu, ktorý vychádza z niektorej teoretickej koncepcie a z porovnávania s inými školskými (vzdelávacími) systémami. Reforma má vždy politickú povahu, koná sa vždy so zámerom skvalitniť komplexné spoločenské pomery. M Zelina (2008) v tejto súvislosti hovorí o troch základných princípov reformy školstva na Slovensku: 1. Menej učiť a viac naučiť, tzn. učiť podstatné veci, zredukovať memorovanie zbytočných faktov, viac klásť dôraz na kompetencie a menej na pamäťové učenie. 2. Posilnenie výchovy, tzn. dať viac času, ale aj obsahu tém, ktoré ovplyvňujú mimopoznávaciu oblasť žiaka, teda rozvoj citov, motivácie, prosociálneho správania, hodnotovej orientácie, kritického myslenia a tvorivosti; realizovať to najmä prostredníctvom hodín etiky, občianskej výchovy a náuky o spoločnosti, ale aj s využitím prierezových tém v jednotlivých predmetoch. 3. Decentralizácia riadenia školského systému, tzn. vytvorenie spomínaných školských vzdelávacích programov. Otázky vlastenectva, ale aj ďalšie otázky súvisiace s výchovou, napr. multikultúrnej výchovy, boja proti negatívnym javom (drogy, rasizmus, agresia, násilie) by sa mali stať súčasťou štátnych vzdelávacích programov v uvedených predmetoch.

ZÁKON Č. 245/2008 Z. Z. O VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ

22. mája 2008 bol Národnou radou Slovenskej republiky prijatý dlho očakávaný nový školský zákon, Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (ďalej školský zákon), a začala sa tak reforma obsahu vzdelávania v oblasti regionálneho školstva.

Nový školský zákon priniesol do škôl (uvažujeme iba o školách na regionálnej úrovni) vyplývajúce zo Zákona č. 245/2008) tieto zmeny:

1. Stupne vzdelávania sa zosúladi s medzinárodnou nomenklatúrou ISCED-97 (International Standard Classification of Education) vytvorenou UNESCO-m.
2. Zaviedol sa dvojúrovňový model výchovy a vzdelávania (základný rámec je daný na úrovni štátu – štátny vzdelávací program (ďalej ŠVP), ktorý sa ďalej rozpracúva ako doplnenie ku realizácii na úrovni škôl – školský vzdelávací program (ďalej ŠkVP)). V ŠVP sú pre daný typ školy predpísané povinné predmety spolu s časovou dotáciou (čiže minimálnym počtom hodín na jeho odučenie), a tiež sú v ňom zakotvené tzv. voliteľné (disponibilné) hodiny, ktoré škola môže použiť buď ako doplnkové hodiny k povinným predmetom, alebo si môže vytvoriť vlastný učebný prierezový predmet.
3. Vytvorený ŠVP je rámcovaný povinný obsah vzdelania, ktorým sa majú rozvinúť kľúčové kompetencie (spôsobilosti) požadované pre určitý stupeň a druh vzdelávania garantovaného štátom.

-
4. Zadefinovali sa vzdelávacie (obsahové) oblasti (je ich sedem), ktoré obsahujú konkrétne učebné predmety a tiež časť voliteľných predmetov a prierezové témy (šesť tematík).
 5. Povinná školská dochádzka sa spresnila a je 10 ročná a končí sa školským rokom, kedy žiak dovŕši 16 rokov.
 6. V strednej škole sa zriaďujú triedy denného štúdia s počtom žiakov najviac 30 (zriaďovateľ školy môže povoliť vyšší počet). Tým, že sa optimalizuje množstvo učiva a zníži sa počet žiakov v triede, vytvorí sa priestor pre tvorbu ŠkVP, ktoré zabezpečia podmienky na používanie interaktívnych vyučovacích metód, ktoré si zvyčajne vyžadujú viac času, ako tradičné metódy výchovy a vzdelávania.
 7. Zaviedol sa centrálné regulovaný systém vydávania učebníc.
 8. Zaviedol sa školský register žiakov.
 9. Zriadil sa Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania, na základe umožnenia experimentálneho overovania inovácií.
 10. Vytvoril sa duálny poradenský systém prostredníctvom centier pedagogického poradenstva a centier špeciálno-pedagogického poradenstva. Dôraz je kladený na výchovu (popri vzdelávaní) zväčšujúcim sa priestorom na výchovné pôsobenie na žiakov aj z toho hľadiska, podľa M. Zelinu (2008, s. 1), stúpa počet prípadov negatívneho správania žiakov.

V porovnaní s predchádzajúcim obdobím spomenutý zákon priniesol do slovenského školstva niekoľko zásadných zmien, napr. na všetkých stupňoch vzdelania bol zavedený tzv. dvojúrovňový model výchovno-vzdelávacích programov – štát určuje záväznú časť obsahu vzdelávania prostredníctvom ŠVP, ktoré si školy v rámci svojej profilácie, upravujú do podoby individuálne vytvorených ŠkVP. ŠVP vymedzil nové vzdelávacie oblasti a nové obsahové a výkonové vzdelávacie štandardy, ktoré v istom zmysle definujú, čomu všetkému, na akej úrovni a v akých súvislostiach majú školy naučiť svojich žiakov. ŠkVP dáva škole možnosti zmysluplne zostaviť záväzné učivo do novej podoby, rozvinúť ho, doplniť či prehĺbiť a reagovať tak na individuálne potreby žiakov danej školy. Znamená to, že tento dvojúrovňový model vzdelávania by mal smerovať predovšetkým k zvýšeniu miery decentralizácie a participácie škôl na tvorbe kurikula a k jeho modernizácii. Práve vnímanie reformy ako príležitosti pre zmeny vyučovacích metód je dominantné.

Je však potrebné povedať, že reforma školstva je v prvom rade reformou obsahovou a na nej by mala byť postavená kvalita didaktickej práce. Výsledkom reformy by mal byť moderný vzdelávací systém, ktorý je otvorený a flexibilný a zaručuje kvalitu a efektívnosť (Kaščák, 2011, s. 25).

V súvislosti s reformou školy sa uvádzajú kompetencie žiaka, ktoré má získať v priebehu školskej dochádzky, ktoré je nutné chápať ako základ pre ich ďalší

rozvoj v priebehu celého života jedinca. Žiaci by si mali osvojiť vhodné stratégie učenia, získať motiváciu pre celoživotné vzdelávanie, mali by byť schopní logicky uvažovať a riešiť problémy, mali by vedieť všestranne a účinne komunikovať, spolupracovať a rešpektovať prácu druhých, mali by byť vnímaví, tolerantní a ohľaduplní k ostatným ľuďom, mali by prijímať zodpovednosť za svoje rozhodnutia a za svoje činy (Grecmanová, Uranovská 2007).

Hlavným cieľom stredných škôl (podľa ŠVP, on-line) je rozvinúť absolventove schopnosti, znalosti a hodnotové postoje tak, aby:

- bol absolvent pripravený na pracovný a mimopracovný život v spoločnosti,
- získal nevyhnutný vzdelanostný základ na pokračovanie vo vzdelávaní a pre svoj osobný a sociálny rozvoj.

Zámerom je rozvinúť u absolventov kľúčové kompetencie (spôsobilosti) v akademických oblastiach učenia sa tak, aby:

- si mohli vybrať optimálnu cestu k svojej študijnej a profesijnej kariére podľa svojich schopností, potrieb a záujmov,
- získali dostatok príležitostí nadobudnuté spôsobilosti samostatne tvorivo uplatňovať v kontexte pracovnej a mimopracovnej praxe a zároveň boli motivovaní k ich rozvoju v priebehu kontinuálneho vzdelávania.

Predpokladom dosiahnutia týchto cieľov je používanie učebných postupov a prístupov, ktoré podporujú rozvinutie vedeckého systémového, kritického a kreatívneho myslenia prostredníctvom inovatívnych organizačných foriem výučby. Ciele vyššieho sekundárneho vzdelávania možno zoskupiť do štyroch kategórií:

- personálne: maximálne rozvinutie potenciálu každého žiaka pre osobnostné zrenie a stávanie sa svojskou, samostatnou (nezávislou) a tvorivou osobnosťou,
- sociálne: rozvinutie žiakovho zmyslu pre sociálnu vzájomnosť, starostlivosť a spravodlivosť, upevnenie záujmu o uchovanie národného dedičstva a akceptovanie kultúrnych odlišností,
- profesijno-orientačné: rozvitie schopností k informovanému výberu svojho profesionálneho smerovania,
- všeobecnovzdelávacie: rozvitie širokého kultúrneho (všeobecného, najmä vedeckého) vzdelanostného základu pre celoživotné zveľaďovanie pri súbežnom pestovaní kreativity.

Analýzou Štátneho vzdelávacieho programu pre stredné školy – vybrali sme si vzdelávacie oblasti pre predmety slovenský jazyk a literatúra, dejepis, matematika a chémia, sme zistili krátke odporúčania ohľadne častejšieho používania netradičných (konkrétne aktivizujúcich) vyučovacích metód v matematike a chémii (aj to len na základe odporúčania pri delení žiakov na skupiny – učiteľ tak

pracuje s polovicou triedy). V týchto dokumentoch sú uvedené ciele vzdelávania a profil absolventa, so zámerom rozvinúť u absolventov kľúčové spôsobilosti. Jednotlivé kľúčové kompetencie (spôsobilosti) sa navzájom prelínajú, prepájajú a majú aj nadpredmetový programový charakter. Získavajú sa ako produkt celkového procesu vzdelávania a sebavzdelávania, t. j. kompletného vzdelávacieho programu a ďalších rozvíjajúcich aktivít, ktoré v rámci školy prebiehali (ŠVP, on-line).

Spôsobilosti (kompetencie) sú koncipované ako ideálny plánovaný cieľový výstup dosahovaný procesom ich rozvíjania. Predpokladom dosiahnutia cieľov vzdelávania je používanie učebných postupov a prístupov, ktoré podporujú rozvinutie vedeckého systémového, kritického a kreatívneho myslenia prostredníctvom inovatívnych organizačných foriem výučby.

Vyššie uvedené zmeny uvádzame podľa Zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a Vyhlášky č. 282/2009 o stredných školách. Školský zákon nastavil určité pravidlá, ale je potrebné ich premeniť na prax. Bez pochopenia princípov reformy školstva učiteľmi, vychovávateľmi je ťažko reformovať školstvo. Napríklad, systém celoživotného vzdelávania v nadväznosti na zákon o pedagogických a odborných zamestnancoch je už začatý, no stále v počiatkoch – treba ho zdokonaľiť, zaviesť do praxe, nájsť dostatok finančných prostriedkov na jeho realizáciu, vytvoriť koncepciu, nájsť a vyškoliť lektorov. Dôležité je dodať, že každý nový minister školstva neodmieta reformu školstva začatú predchádzajúcou vládou, ale je tiež pravdou, že sú potrebné ďalšie kroky, aby sa naplnili jej ciele.

ZÁKON O PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOCH A ODBORNÝCH ZAMESTANCOCH

S novým školským zákonom súvisia aj ďalšie zmeny v edukačnom prostredí. Zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancov ustanovuje práva a povinnosti pedagogických a odborných zamestnancov. V tomto zákone:

1. Stanovili sa predpoklady na výkon pedagogickej činnosti a na výkon odbornej činnosti a zadefinovali sa kvalifikačné predpoklady učiteľov a odborných pracovníkov (§ 6 – 11).
2. Zadefinovali sa kategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov (§ 12 – 24).
3. Zadefinoval sa kariérový rast učiteľov a odborných pracovníkov. Obsahuje štyri kariérové stupne (§ 27): začínajúci pedagogický zamestnanec alebo začínajúci odborný zamestnanec, samostatný pedagogický zamestnanec alebo samostatný odborný zamestnanec, pedagogický zamestnanec s prvou atestá-

ciou alebo odborný zamestnanec s prvou atestáciou, pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou alebo odborný zamestnanec s druhou atestáciou.

4. Zaviedol sa systém kontinuálneho vzdelávania učiteľov a odborných pracovníkov (§ 35 – 41). Zadefinovalo sa šesť druhov kontinuálneho vzdelávania: Druhy kontinuálneho vzdelávania sú: adaptačné vzdelávanie, aktualizáčn  vzdelávanie, inovačné vzdelávanie, špecializačné vzdelávanie, funkčné vzdelávanie, kvalifikačné vzdelávanie.

V období pripomienkovania návrhu Zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancov, sa M. Zelina (2008, s. 1) vyjadril ako k jednému z dôležitých zákonov reformy regionálneho školstva; zákon neskôr prešiel novelizáciou po dvoch rokoch jeho platnosti (Zákon č. 390/2011 Z. z.). V tomto zákone vyzdvihujeme časť o kontinuálnom vzdelávaní. Je tu motivácia v podobe získavania kreditov za účasť na rôznych, štátom akreditovaných, kurzoch, kedy si učiteľ nielen zvýši odbornosť potrebnú na výkon povolania, ale aj prílepsi na platovom ohodnotení. Za nedostatok v tomto zákone považujeme výskyt kurzov kontinuálneho vzdelávania pre učiteľov za poplatok (bližšie viď <http://skolenia.skoly.org>). Svoj názor odôvodňujeme v zmysle nízkeho platového ohodnotenia učiteľov v porovnaní s priemerom vysokoškolských vzdelaných pracujúcich v národnom hospodárstve. Vzdelávacie kurzy prostredníctvom Metodicko-pedagogických centier sú bezplatné (ponuka MPC <http://www.mpc-edu.sk/vzdelavacia-cinnost/akreditovane-vzdelavacie-programy-v-plnom-zneni-k-10-9-2012>).

Zavedenie adaptačného vzdelávania začínajúcich učiteľov považujeme za dobrú vec, pre začínajúcich učiteľov je to ich prvý schodík smerom vyššie v kariérovom raste ale aj odbornom profile. Absolvent učiteľského štúdia ešte nemá dostatočný rozhľad ako pracovať napr. s pedagogickou dokumentáciou (v zmysle Zákona č. 245/2008), ako vyzerajú rokovania pedagogických rád alebo metodických združení a i. Autor štúdie absolvoval adaptačné vzdelávanie, pričom tak ako uvádza zákon, mal vypracovaný plán adaptačného vzdelávania na jeden školský rok, na plnenie ktorého dohliadal jeho uvádzajúci učiteľ, ktoré sa ukončilo záverečným skúšaním pred komisiou v zmysle tohto zákona.

V súvislosti so školskou reformou došlo aj k novelizácii ďalších zákonov, ako napr. Zákon č. 596/2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a Zákon č. 597/2003 o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení.

AKTUALIZÁCIA A NOVELIZÁCIA ZÁKONOV

Od začiatku platnosti školského zákona, o ktorom si myslíme, že bol šitý horúcou ihlou, prešlo už 12 rokov. Asi by bolo ešte stále predčasné hovoriť, či

reforma naplňa svoj cieľ. Je však isté, že reforma v tom čase bola spustená narychlo, od schválenia v parlamente po začiatok platnosti ubehli len tri mesiace. Myslíme si, že na to nebol dostatočne pripravený nikto, teda ani hlavní aktéri – učitelia. V tom čase boli vytvorené koncepčné materiály (napr. Koncepcia dvojúrovňového modelu vzdelávacích programov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy v Slovenskej republike), ktoré ďaleko predbehli reformu. Učitelia vôbec nemohli byť pripravení na tvorbu nových ŠkVP, neboli na to školení, neexistoval nejaký metodický materiál, ktorý by ich pri tvorbe usmernil. Došlo k redukcii učiva, ale aj k redukcii povinných hodín pre daný predmet. Nové učebnice, ktoré sa ešte len tvorili, prichádzajú do škôl po niekoľkých rokoch.

Zákon o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch ide podľa nášho názoru správnym smerom. Zadefinovanie kariérového rastu učiteľov a učiteľských atestácii je pre pedagogickú obec prospešné. Prax však poukazuje iný pohľad a veľakrát sa učitelia tak aj vyjadrujú, že väčšou pohnútkou je pre nich získať kredit, ako v skutočnosti sa niečo nové dozvedieť a v praxi uplatniť.

Reforma školstva sa nedá uskutočniť len zmenou zákonov a predpisov. To je iba začiatok, v ktorom je dôležitá spoluúčasť učiteľov. Petlák (2008, s. 2) uvádza, že aj keď je reforma podmienená a ovplyvnená mnohými činiteľmi, na prvom mieste v nej stojí učiteľ. Autor zastáva názor, že aj najlepšie spracovaný obsah učiva aj najmodernejšie učebnice, ba aj najnovšia technika na školách nezmenia priebeh, úroveň, kvalitu a efektívnosť vyučovania a výchovy, ak za všetkým týmto nebude stáť vysoko zodpovedný a tvorivý učiteľ.

Zelina (2006, s. 6) zdôrazňuje, na základe pokusov o reformu školstva na Slovensku, že organizačné a formálne zmeny nevedú nevyhnutne k zmenám v obsahu a procesoch výučby. Dôkaz tohto tvrdenia môžeme vidieť v tom, že za 45 minút vyučovacej hodiny približne len 7 – 10 minút hovoria žiaci z vlastnej iniciatívy. To sa zistilo rovnako v USA, Švédsku, Fínsku; výskum z pred roku 1990 (doplnenie autora). Zelina (2006, s. 6) tým chce povedať, že reformy školstva by sa mali sústrediť hlavne na obsah, procesy, metódy a učiteľa, a nie na organizačno-formálne zmeny.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR 15. marca 2017 zverejnilo Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania „Učiace sa Slovensko“, ktorý sa stal východiskom pre uskutočnenie zásadnej reformy školstva. Dokument vznikol na základe téz pre oblasť regionálneho a vysokého školstva, ktoré tím expertov predložil na pripomienkovanie v októbri a novembri 2016.

Na základe vyššie uvedeného, parlament schválil v júli 2018 novelu školského zákona (Zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní). Zmena sa týka určovania počtov žiakov gymnázia s osemročným štúdiom na základe objektívne merateľných kritérií. Po novom počet žiakov prvého ročníka osemročných gymnázií nemá prekročiť isté percento z celkového počtu žiakov z daného populačného ročníka v príslušnom školskom roku v rámci vymedzeného regiónu

na Slovensku. Novelou školského zákona sa od 1.1.2019 zriadil nový typ školy – Stredná športová škola, ktorá bude pripravovať žiakov so športovým nadaním. V minulosti existoval len jeden typ športových stredných škôl, a to športové gymnáziá. Nový druh strednej školy - stredná športová škola - ponúka úplné stredné všeobecné vzdelanie, stredné odborné vzdelanie ako aj úplné stredné odborné vzdelanie. Súčasnú športové gymnáziá sa transformujú na stredné športové školy a žiaci prijatí podľa predchádzajúcich predpisov dokončia štúdium podľa nich.

Ďalšia zmena sa týka oblasti vyučovania cudzieho jazyka v základných školách. Doposiaľ sa žiaci učili povinne od tretieho ročníka základnej školy anglický jazyk, v siedmom ročníku si k nemu zvolili ďalší svetový jazyk. Od školského roka 2019/2020 si žiaci v 3. ročníku základnej školy budú môcť zvoliť, ktorý svetový jazyk sa budú učiť ako prvý. Ak si žiak nevyberie anglický jazyk ako prvý cudzí jazyk, musí si ho v 7. – 9. ročníku zvoliť ako druhý cudzí jazyk. Táto zmena je pre školy dobrovoľná a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR predpokladá, že väčšina škôl zostane pri doterajšej praxi a naďalej bude vyučovať povinne anglický jazyk ako prvý cudzí jazyk.

1. septembra 2018 nadobudla účinnosť novela zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave, ktorá by mala priniesť zmeny v systéme duálneho vzdelávania. Ich cieľom je zefektívniť vstup zamestnávateľov a predovšetkým malých a stredných podnikov, vrátane živnostníkov do tohto systému. Prijatý návrh vychádza z Programového vyhlásenia vlády.

Novela prináša znižovanie administratívnej záťaže pri overovaní spôsobilosti zamestnávateľov poskytovať praktické vyučovanie.

Zavádza sa pozícia hlavného inštruktora, ktorý má vykonávať úlohy súvisiace s koordinovaním praktického vyučovania. Novela reaguje i na aplikačnú prax v oblasti uzatvárania zmlúv o duálnom vzdelávaní a uzatvárania učebných zmlúv.

Najväčšej úprave podlieha kompetencia samosprávnych krajov určovať vo svojej územnej pôsobnosti pre stredné školy počet tried prvého ročníka v dennej forme štúdia v členení na jednotlivé študijné alebo učebné odbory pre prijímacie konanie na nasledujúci školský rok.

Zrušiť sa mali vzorové učebné plány, osnovy a pomery praktického vyučovania, ktoré sa budú po novom určovať v štátnych vzdelávacích programoch.

Zavádza sa inštitút podnikovej školy, ktorej cieľom je podporiť zamestnávateľov, ktorí sú zriaďovateľom strednej odbornej školy a pripravujú si v rámci tejto školy svoje budúce pracovné sily alebo ich pripravujú pre iných zamestnávateľov.

Návrh zákona vznikol v spolupráci so zástupcami významných zamestnávateľských zväzov a združení, samosprávnych krajov, Ministerstva hospodárstva SR, Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ako aj Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku

Od septembra 2019 je účinný nový zákon o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch (Zákon 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch). Zákon upravuje najmä práva a povinnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca, ich pracovnú činnosť a profesijný rozvoj, pôsobnosť Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Centrálny register zamestnancov škôl a školských zariadení.

Vzdelávanie v základných a stredných školách v roku 2020 výrazne zasiahla pandémie spôsobená koronavírusom. V dôsledku pandémie bolo vo všetkých základných a stredných školách v Slovenskej republike od 16. 03. 2020 do 31. 05. 2020 prerušené vzdelávanie. Vyučovanie počas tohto obdobia prebiehalo dištančnou formou.

V súvislosti so začiatkom školského roka 2020/2021 pripravilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR manuály pre školy a školské zariadenia, ktoré upravujú organizáciu a podmienky výchovy a vzdelávania pre školský rok a akademický rok 2020/2021.

Cieľom dokumentov je stanoviť základné prevádzkové podmienky škôl po dobu trvania pandémie ochorenia COVID-19 pre potreby dodržiavania protiepidemických opatrení a odporúčaní.

Manuály upravujú iba tie základné prevádzkové podmienky, ktoré sa líšia alebo sú upravené nad rámec od štandardných podmienok vyplývajúcich zo školských, hygienických, pracovnoprávných a ďalších predpisov. Sú zostavené pre jednotlivé kategórie škôl a školských zariadení (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, 2020).

ZÁVER

Úspech každej reformy výchovy a vzdelávania závisí od postupnosti krokov, od kvality odbornej a verejnej diskusie a diskusie medzi predovšetkým učiteľmi, rodičmi a samosprávou, cez prípravu a overenie experimentálnych programov na jednotlivých typoch škôl, až po zavedenie reformy do každej jednej školy. Skutočná reforma vzdelávania nie je možná bez ucelenej koncepcie, zmeny obsahu vzdelávania, jeho účelu, zmyslu a zámeru. Takáto postupnosť krokov však v slovenskom chaotickom reformnom úsilí chýba, čo sa odráža v rastúcej rezignácii, apatii a nedôvere učiteľov, žiakov, rodičov a verejnosti voči novej náprave vzdelávacieho systému. V tejto štúdii sa autor pokúsil vybrať z jeho pohľadu tie najzvučnejšie zmeny v našom regionálnom školstve po roku 2008 a veľmi dobre si uvedomuje, že tých zmien bolo viac, ktoré si zaslúžia rovnakú pozornosť v ďalšej samostatnej obsahovej analýze.

LITERATÚRA

- GRECMANOVÁ, H. – URBANOVSKÁ, E. 2007. *Aktivizační metody ve výuce, prostředí*. Olomouc : Hanex, 2007. 178 s. ISBN 80-85783-73-8.
- KAŠČÁK, O. a kol.: *Školy v prúde reforiem*. Bratislava: Renesans, 2011. 291 s. ISBN 80-89402-44-1.
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, 2020. *Manuál opatrení pre školy a školské zariadenia*. Bratislava: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. Dostupné na internete: www.minedu.sk [cit. 18.9.2020]
- PETLÁK, E. 2008. *Reforma školy a súvislosti*. In *Pedagogické spektrum*. ISSN 1335-5589, 2008, roč. XVII, č. 2, s. 1-9.
- Štátny pedagogický ústav. Dostupné na internete: www.statpedu.sk [cit. 18.9.2020]
- Učíme na diaľku. Dostupné na internete: www.ucimenadialku.sk [cit. 18.9.2020]
- Vyhláška č. 282/2009 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky o stredných školách.*
- Vyhláška č. 65/2015 Z. z. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky o stredných školách.*
- Zákon č. 61/2015 Z. z. Zákon o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov.*
- Zákon č. 596/2003 Z. z. Zákon o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov*
- Zákon č. 597/2003 Z. z. Zákon o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení.*
- Zákon č. 245/2008 Z. z. Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.*
- Zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch o zmene a doplnení niektorých zákonov.*
- Zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch o zmene a doplnení niektorých zákonov.*
- Zákon č. 56/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov*
- ZELINA, M. 2006. *Kvalita školy a mikrovýučovacie analýzy*. Bratislava : Poľana, 2006, 147 s. ISBN 80-89192-29-7
- ZELINA, M. 2008. *Školská reforma je proces*. In *Pedagogické rozhľady*. ISSN 1335-0404, 2008, 3, s. 1-3

SUMMARY

The study deals with the content analysis of the reform process of education in Slovakia with a focus on the reform of secondary schools. It focuses on the main elements of the ongoing reform from 2008 to the present. It deals more deeply with the so-called The Education Act, as well as the Act on Pedagogical Employees and Professional Employees and, to a lesser extent, also the content of State educational programs.

Key words: education reform, secondary education, Slovak Republic, legislation, analysis of the educational system

Mgr. Martin Droščák, PhD.
Univerzita Komenského v Bratislave,
Filozofická fakulta,
Katedra pedagogiky a andragogiky
Gondova 2, 811 02 Bratislava
martin.droscak@uniba.sk